

UDVARHELYI HIRADÓ

UDVARHELYMEGYE FÜGGETLEN POLITIKAI LAPJA.

Az „Udvarhelymegyei Jegyzői-Egyület” hivatalos közlönye.

Előfizetési árak:

Egész évre 8 kor. fél évre 4 kor. negyed évre 2 korona.
Egy szám ára 16 fl. — Tanítóknak egész évre 6 korona.

Felolvas szerkesztő: **Becsek Aladár.**

Hirdetések a legolcsóbban számíttatnak. Nyilttér sora 50 fillér. Megjelen hetenként egyszer, 6-8 oldalon vasárnap. A hirdetés és nyilttér díja előre fizetendő.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: **Becsek D. Fia** könyvnyomda

A polgári leányiskola elhelyezése.

A közg. biz. akciója.

Székelyudvarhely, nov. 15.

Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága e héten tartott ülésében Kuliszky tanfelügyelő indítványára elhatározta, miszerint felirattal keresi meg a közoktatási kormányt a polgári leányiskolának végleges elhelyezése, vagyis a kor követelményeinek megfelelő új épülettel való ellátása végett.

Közigazgatási bizottságunk ezen akciójának jelentősége nem csupán abba a meleg pártfogásban, egyöntetűségben nyilatkozik, melyben a bizottság azt megindította, hanem inkább abban a nagyjelentőségű tényben, hogy Székelyudvarhely város népoktatás ügye — ellentétben a képviselőtestületnek ez irányban mindenha tanúsított indolenciájával — rajta van a fejlődés helyes útján.

Mert úgy van az, hogy amíg Székelyudvarhely értelmiségének intellektuális szükségleteinek kielégítésére középfokú közoktatási intézetekkel gazdagon el vagyunk látva, addig népoktatásügyünk elmaradt, de legalább is nem tartott lépést a középfokú oktatás haladásával. Úgyannyira nem, hogy akárhány községe van a vármegyének, amelynek népoktatása fejlődöttest, mint a székvárosé. Sem a népoktatás közintézménye: az elemi iskola, sem legalsó tagozata az óvoda, sem felső tagozata, a polgári iskola nem fejlődött a kultur szükségletek arányában. Városi elemi iskoláink elégtelenek, kedvezőtlenül, a törvényes kellékeknek meg nem felelő módon elhelyezettek;

óvodánk csak egy van, az is inkább luxus intézmény, az értelmiség gyermekei számára, mint óvintézet az óvárszorosuló gyermekek nevelésére; *polgári leányiskolánk* igen szépen fejlődött, de további fejlődését megakasztja a *helyiség hiánya*.

Igen helyesen látja tehát elérkezettnek az időt a közigazgatási bizottság, hogy — ha a város képviselőtestülete a k. elemi iskola elhelyezését csökönnyös logikájával már egy évtized óta késlelteti — legalább a polgári leányiskola elhelyezése iránt megtette illerékes helyen a kellő lépéseket.

Az évvégi értesítők statisztikája kézzelfoghatóan igazolja, hogy az iskola növendékeinek létszáma, — a mióta polgári leányiskolává lett — évről-évre örvendetesen szaporodik. Ez a szaporodás azonban igen természetesen megkívánja azt, hogy a tantermek a létszám növekedésével nagyobbítsanak, illetve a növekedés arányában átalakítsanak. Akik ismerik a polgári leányiskola jelelegi helyiségeit, sőt még inkább azok, akik azt a helyiséget, mint felső leányiskolát ismerték, azoknak feltétlenül meg kellett és meg kell szörződniek arról, hogy az a mostani körülmények között alig, a jövő viszonyai között pedig egyáltalában nem felel meg céljának. A régi felső leányiskolában két szobában voltak a növendékek elhelyezve, mely két szoba egymásba nyílt s melyek egyike oly szűk volt, hogy a

leányok csak a padok tetején át juthattak a tanítónő elé, ki egy négyszög méternyi területre volt beékelve, és onnat fegyelmelte — ha ugyan képes volt rá — az osztályt. Világos, hogy ugy a didaktikai, valamint a pedagógiai elvek a jelzett körülmények között teljesen érvényre nem juthattak.

A felső leányiskolának polgári leányiskolává való fejlesztése bizonyos átalakításokat tett szükségessé. Az igazgatónőnek lakpénzt adtak és a volt igazgatónői lakásba tantermet rendeztek be. A régi körülmények között, amikor 60-70 növendéke volt az intézetnek, a tantermek teljesen megfelelők voltak, — de most, mikor 130-140 növendék látogatja az iskolát, már nagyon szűkek bizonyulnak. Különösen a III. és IV. osztály méretei igen kicsinyek, mert a tanítványok nagy számukául fogva (41 és 30), alig képesek bennük elférni. A *tulzsufaltság* pedig ugy egészségi okokból, mint pedagógiai szempontból egyaránt helytelen.

De a tulzsufaltság mellett még egy körülmény tenné szükségessé a polgári leányiskolának más helyiségbe való áthelyezését és pedig olyan helyiségbe, melyben internátust is lehetne létesíteni. Aki látta az iskola évvégi értesítőjét, az azt is láthatta, hogy a növendékeknek csak 35 százaléka helybéli, a többi 65 százalék vidéki. Ezeket a vidékieket — *internátus hiányában* — szállásadoknál kényteltelek elhelyezni a szülők, ami egyrészt nehéz dolog, másrészt pedig káros befolyásu lehet a gyermekekre nézve. Nehéz dolog a leányok elhelyezése, mert városunkban a három középiskola igen sok növendéket

A gyermek világa.

Sajátságos jelenség nálunk, hogy azzal, ami lelkünknek legkedvesebb, a gyermekkel vajmi keveset foglalkozunk. A hét éves kort meghaladó gyermekről nem beszélünk itt, mert az már az iskoláé. Az öt éven felülit elhódítja szemünk elől a kisdé-
óv. Az ólbeli csecsemő még az anyáé, sőt gyakori esetben az orvosé. De az első lépéstől a kisdé-
óvig az első elgagyogott szótól az értelmes beszédig, szóval az alatt az idő alatt, amelyben a gyermek a legkedvesebb, jóformán alig törődünk vele.

A szülő? Az apák tulnyomó részét elrabolja a gyermektől a kenyérkereset gondja. Rövid, nagyon rövid az idő, amit gyermekének szentel. Jóformán észre sem veszi, a laasu átmenetet figyelemmel nem kísér, csak egyszerre meglepetésként konstatálja, hogy az ólbeli gyermek már jár, már beszél, már bizonyos mértékű szellemi életet él. A meglepetés elmúltával azután megnyugszik a dologban s továbbra épp oly kevésbé törődik a gyermek ébredő lelki világával, mint annakelőtte. A rövid idő alatt, melyet otthonában tölt, megelégszik azzal, ha a gyermek kedvessége által okozott örömet élvezi s azt, hogy a gyermek szellemét a lehetőséghez mértén fejlessze, a későbbi jövőre hagyja, sőt öntudatos kényelemszeretettel egyenesen és kizárólag az iskolára hárítja.

Az anyja? Az anyák tulnyomó részének mégis csak kijut az a szörénse, hogy életüket a gyermeknek szentelhetik. A nehéz megélhetés mellett is még mindig tulnyomóan több az olyan anya, a kinek nem kell kenyeret keresnie. És a másik végre-
térve, igen kevés anya bízza nálunk gyermeknevelését a családtagokra, a nevelőkre, szóval idegenekre csak azért, hogy ő maga az ugynevezett társasági életet élhesse. Örvendetes, hogy a magyar anyák jó anyák, sokat és lelki boldogsággal foglalkozkodnak a gyermek körül, becszik, ápolják, sőt nevelnek is, csak éppen az a baj, hogy nem értenek a neveléshez. Nagy és nehéz földat az ébredő gyermek-lelek

helyes nevelése. A jóakarát épp oly súlyos hibákat okozhat itt, mint a legdurább hanyagság. Az anyai szív repes a boldogságtól, a mikor a gyermek első szava fohangzik és naphosszat azon fáradozik, hogy minél több szora tanítsa az ártatlan csöppséget. Mosolyogva, tréfásan szelnyitve ejt ki egy-egy szót és szive szerint való szeretettel biztatja a babát, hogy mondja utána. És a gyermek kedves, a gyermek jó, mert ime éppen ugy selypit, a mikor az első, a második, a századik szót tanulja, mint a hogyan az anyja tette. Ez a rut beszédbeli hiba azután éveken át érezhető, holott nem született vele a gyermek, hanem erőszakosan nevelték rá.

A szülei szeretet számtalanszor követ el ilyen vagy hasonló hibát. A legtöbb esetben abban rejlik a ferde nevelés oka, hogy a szülői szív új Messiaát lát a gyermekben, holott szellemi ereje alig uti meg a mindennapos átlagot. Száz es száz csodagyermek készül manapság több kevesebb kényszerrel, onyhebb vagy nyersebb erőszakkal, mert a hui szülők feledik azt, hogy a legzömegébb korban jóval fontosabb a test fejlesztése, erősítése, mint a lelki tehetségek mesterséges fölszögzése. Niocs szebb, derűsebb látvány a tesben ép, lélekenbanban naivságu apróságánál s niocs ellenszenvesebb a vézna testű, korá-
érett csodagyermeknél. Erős kezű czirkuszi istálló-
mesterek akárhány lovat, kutyát dreszsziroznak be az olvasásra, a számolásra. Az okatlan kényszer az értelmes lelki gyermekből még könnyebben vált ki művészi fogásokat, de azért mégis csak czirkuszi mutatvány marad az, amit a sok csodagyermek produkál és soha se fejlődik művészté. Bizonyítja ezt az, hogy a csodagyermek tulnyomó része hangszereken játszik, de olyan csodagyermeket, aki mar-
dandó becű vagy akarcak közepes értékű irodalmi művet teremtett volna, tehát olyat, amit kizárólag az ész és szellem alkot, ilyen csodagyermeket még nem láttunk. Mesterséges fogások, czirkusza való produkciókra reá lehet dreszszirozni a gyermeket, de az ész, a szellem, a tehetség ilyen zsonge korban még nem ébredhet.

Ha nom is tulzott mértékben, de a legtöbb

szülő beleesik abba a hibába, hogy ilyen gépies munkára szoritja a gyermeket. Három-négy éves apróságok verseket szavalnak, amelyeket csak a feloltt intelligens agy érthet, a képes abécé betűit ismerik, de azért az iskolában mi hasznát se látják ennek, sőt a kétszer-kettőből is tudnak valamit. Okatlan fáradság pedig ez, mert se gyermek, se a szülő nem látja hasznát, sőt inkább kárát valja, mert idő előtt fárasztja mindez a parányi agyvelőt.

A gyermek lelki életének helyes nevelése az a rendszer, amely lehetőleg minél továbbra őrzzi a gondolatvilág teljes naivságát. A gyermek legyen gyermek s ne hui mutatványokra szolgáló élő gép. Nincs gyűlöletesebb az agyondresszszirozott gyermeknél, aki örökké csöndes, szótlan, aki remegve, félve uézi, amikor a kedves ötelére, gyümölcsére kerül a sor az ebédnél és előbb illedelmes tisztességgel köszöni, majd bátoratlanul, ügyetlenül nyul késével-villájával a tányérára rakott falathoz, holott lelke mélyén szünte rezeket a vágy, hogy kedve szerint, parányi öklöcskéivel duskálhasson a tetelétéztett táiban. Senki szülő ne nevelje tulságosan illedelmes gyermeket. Inkább legyen szabados az ártatlan lélek! A nehéz kényszerrel elfojtott vágy rosez irányban tör ki. A gyermeki lélek megérzi, hogy indulatait csak akkor engedheti szabadjár, ha egyedül van. Keresi tehát a magányt, alattomos lesz, s mi egyéb rut érzés fejlik ki lelkében.

Özintesség és bátorság a legelső, amire a gyermeket szoktatni kell. Ne titkolja el semmi vágyát, mondja meg őszintén, hogy mit kíván, — mert ebben a korban a gyermeknek csak vágyai, kívánságai vannak — árulja el nyiltan minden gondolatát, s ha ezt elértük, a gyermek lelke örökké őszinte lesz. A bátorság fölébressztése még könnyebb. Szoktassuk rá, hogy senkitől ne féljen, még szüleitől sem, még azokkal szemben is csak a szeretetet érezze, s ez már magával hozza a kötelező tisztelést is. Éppen ezért egyetlen szülő se követeljen vak és föltétlen engedelmességet gyermekétől. Ne terrorizálja az apróságok lelkét. A gyermek ne lesse szüntelenül a szülő szemének intését, szokjék inkább korán az

szolgált a lakásadóknak, akik szívesebben fogadnak magukhoz gyügyermeket, mint leánygyermeket, mert az utóbbiakkal — szerintük — több baj van, több utánjárás. Ebből az következik, hogy az olyan szállásadók, — tisztelet a kivételnek, — akik leánygyermeket vállalnak el szállásra és ellátásra, nem nagy gondot fordítanak azok nevelésére, hanem egészen felügyelet nélkül hagyják járni-kelni. Ha az iskolával kapcsolatban internátus is állana fenn, akkor az említett nehézségek teljesen megszűnének.

Az internátusok előnyös oldalait mindenki ismeri. A növendék — amellet, hogy kevés pénzért teljes ellátásban részesül, — az igazgató és egy tanító vezetője mellett rendhez szokik, kötelességtudást sajátít el és tanulmányaiban is előhaladást tesz. A mai viszonyok között pedig, mikor a megélhetés oly igen nehéz, ezek a kellek minden nőre nézve elengedhetetlen szükségletet képeznek.

Sok okot lehetne még felhozni, amellet, hogy a polgári leányiskola alaposan megért arra, hogy önálló helyiségben, saját otthonában nyerje elhelyezést. A sok közül csak azt említjük fel, hogy az iskolának jelenleg sem *tornacsarnoka*, sem *játakudvara* nincs, a *kézimunka* és *rajzterem* hiányáról nem is szólva. Az a kis udvar, amely az épületben van, az a legtöbb esetben nem alkalmas a növendékeknek az óra közötti üdülésre. A tornatanítás meg éppen az időjárás szeszélyétől van függővé téve, holott a testi nevelésre napjainkban mind nagyobb és nagyobb gondot kell fordítani.

A közigazgatási bizottság mostani felterjesztéséből azonban úgy véljük, egy momentum kimaradt, amelyre most ismételtlen rá kellett volna a miniszter figyelmét terelni és ez: a polgári leányiskolának *felsőbb leányiskolává* való átszervezése. Polgári állami leányiskolának ugyanis megfelel, kellő intelligenciát biztosít a polgári körben elhelyezkedő leánygyermeknek s a polgári leányiskola IV. osztályára helyezkedő szakiskolának, de az értelmiség Székelyudvarhelyen

önállóságra. Gondolják meg a szülők, hogy husz éves korán tul egyetlen gyermek es enged a szülői akaratnak. A saját feje után jár, s ha nyíltan nem is mondja, de önmagában kevesebb becsüli apja gondolatvilágát, mint a magáét, semmi szélsőségség abban, ha a szülők a gyermeket egyrészt föltétlen engedelmességre, másrészt saját világnézetükre akarják nevelni. Ez csak ideig óráig tarthat, de az évek során a haladó kor a maga bélyegét nyomja a gyermek lelki világára.

Jó apa, jó anya mindig mértéket tart akkor, amikor az ébredezni kezdő gyermek lélekhez közeledik. Ez a parányi szellem kezdetben csupa ferde fogalommal van telve s aki ezt nevelni akarja, a kísérletet ne azon kezdje, hogy az apróság lelkét igyekszik a maga nagyobb képzettségű szelleméhez emelni, hanem bármily megerőltetés árán ereszkedik alá a gyermek alacsony gondolatvilágához. A szülő élje bele magát a gyermek lelki világába s ne kívánja ennek ellenkezőjét. Csak az ostoba korlátoltság nevetethet azon a szülőn, aki négykézláb játszik a szönyegen gyermekével, ellenben a józan értelem helyesli, mert tudja, hogy csak ezen az uton férközhetünk a gyermek lelkéhez, igazi érzelmeibe.

A gyermek lelkének nevelése, helyes irányba terelése tömördek áldozatot kíván a szülőktől. A legelső ezek sorában az, hogy a szülő szakítson a megrogzított társadalmi konvencziókkal s csak a legelőlibb udvariasági következményeket óvja meg. A gyermek helyes nevelése megöveleti, hogy a szülők a lehetőség egyszerű, természetes életet éljenek, de viszont ez okból nem hódolhatnak a társasági szokásoknak. Választaniok kell tehát a társaság és a gyermek között, mert e kettő elletmond egymásnak, sőt mindkettőre föltétlen kényelmetlen, ha véletlenül összekerekülnek az obligát pár pillanatnál hosszabb időre. Gyöngye erkölcsi érzékű, szülő az, aki akkor, amikor e két végtel között választania kell, habozik. Éppelkű, gyermekét szerető szülő csak egy uton indulhat, azon, amely a gyermekszoba felé visz. És a legtöbb esetben már az is elég, ha ezen az uton indulunk. Ha a szülő minden szabad idejét gyermekének szenteli, úgy minden előzetes készültség nélkül, szinte öntudatlanul is eltalálja azt a módszert, amelynek alkalmazásával jóra való, becsületes embert nevelhet gyermekéből.

Apra.

igen nagy számot tevő azon tagjainak, a kik leánygyermeküknek fiukéhoz hasonló, mélyebben és szélesebben alapozott műveltséget óhajtának nyújtani, kultur-igényeit ki nem elégíti.

Ezen igények kielégítésére és egyben a Székelyföld magasabbfokú leánynevelésének biztosítására kívánatos, sőt szükséges volna a szóban levő polgári leányiskolának állami felsőbb leányiskolává leendő átszervezése. Az udvarhelyi felsőbb leányiskola az egész Székelyföldről, a környező Csik, Háromszék, Brassó, Nagy- és Kis-küküllő vármegyékben népszerűnek be és — miután Erdélynek a délkeleti szögletében más felsőbb leányiskolája nincsen — az ország e nemű iskolái között bizonyára a legnépesebbek, a legvirágzóbbak közé tartoznak, különösen abban az esetben, ha, mint azt fentebb kifejtettük, önmagát fentartó internátussal kapcsolhatók össze.

Az átszervezés a közoktatásügyi tárczára nagy anyagi áldozatokkal nem járna s a kettőt, vagyis az átszervezést és építkezést egy időben minden nehézség nélkül meg lehetne valósítani.

Népoktatásügyünk annyi hányódattáson, megpróbáltatáson ment keresztül, annyi ellenszennel találkozott úgy itt lenn, mint fenn a miniszteriumban, hogy reményünk van arra, miszerint a a helyiség kérdésében tarthatatlan, átszervezésben pedig közszükséget pótoló indítvány, ugynevé kultuszminiszterünk jóindulatát kiérdemli s így kedvező és gyors elintézésben részesül.

BELFÖLD.

A kilépők.

Székelyudvarhely, nov. 15.

Az 1906-iki választásokból a függetlenségi párt abszolút többséggel került ki. A program, amellyel megválasztották a képviselőket és amellyel a többség mandátumát nyerte: helyreállítani az alkotmányos életet, a külkereskedelmi szerződések által teremtett kényszerhelyzetből kifolyólag 1917-ig megkötni a kiegyezést és ez idő alatt megépíteni a gazdasági önállósághoz vezető utat. A többség bizalommal vette körül a kormányt, a mely nehéz és súlyos viszonyok között indította meg a kiegyezési alkudozásokat. Az egész ország aggodó figyelemmel kísérte az alkudozásokat és valóságos megkönnyebbülés vett erőt a lelkeken, amikor létrejött a megegyezés.

Am a kormány egy nagy hibát követett el. Taktikai hibát.

A kormány ugyanis fedetlen mellel kiállott el-lenségei elé a kvótakérdésben. Felesleges ózinteséggel bealotta, hogy a kiegyezés, illetőleg Ausztriával kötött szerződés jelentékeny előnyöket biztosít, ezzel szemben azonban a kvóta 2 százalékkal emelkedik. Kevesebb ózinteség e kérdésben jobb lett volna. Ha magában a kiegyezésben nyújtja a kormány Ausztriának a 2 százalékos kvótamérsékletnek megfelelő ellenértéket: észre se vették volna. Hiszen olyan kevesen tudnak és akarnak belemélyedni a kiegyezés anyagába, hogy a „jelszó“-politikuskok háborgó lelke elcsitult volna. A kormány tagjai között van egy néhány olyan jó matematikus, aki a kiegyezési számadatokat tömkelegbe észrevetlennül, a földterítés különösebb veszedelme nélkül el tudta volna helyezni a kvótamérsékletnek megfelelő rekompenzációit. A kormány ekkor büszkén valhatta volna, hogy ime kvótamérséklet nélkül csinálta meg a kiegyezést. Ez egyszerű és a régi kormányok természetes eszközt elutasította magától a kormány.

Abban a hitben, hogy a jelszavak ideje lejárt, ózintén és becsületesen tárta fel a helyzetet. Hat ez végzetes hiba volt. Ha egy nemzet azt akarja, hogy ámitsák, akkor egy a hivatása magaslatán álló kormányának reá kell magát szánni arra, hogy ámitsa. Milyen nyugodtak lennének a hazafiai fájdalomtól háborgó kilépők, ha a kormány a kedvéért egy kissé kevésbé lett volna ózintén. A kormány nem tette meg ezt a szíveséget. A jelszó-politikuskok tehát nem érezték magukat jól a függetlenségi pártban. A nyugodt, békés, de áldozatokat követelő kormányzás felelősségében nem akarnak osztozni. Némelyek egyszerűen félreállanak, némelyek brutális támadásokat intéznek a párt és annak vezére ellen, akinek segítségével mandátumot kaptak.

A kormány nyíltságára — nyíltelevelekkel felelnek. S ha majd elmulik a zivatar, ha majd a nemzet a kormány vezetése mellett hozzálát a gazdasági megerősödéshez: akkor a mostani féltelekedők szép csöndesen visszazsompolyognak a pártba. Most azonban ők a hazafiak, ők a függetlenségiak. Kaczagnunk kell ezen, különösen ha arra gondolunk, hogy megérkezett közéjük Polonyi Géza is — miután Hoitay Pál végre kitessékelte a pártból.

A kilépőket különben több csoportra oszthatjuk. Olyanok, akiket kitétek a pártból, olyanok, akik nem bírják elviselni a jelszavak hiányát: ezek a jelszó politikuskok; és olyanok, mint — Polonyi Géza. A jelszó politikuskok kétfélék. Az egyik csoport nem birt belehatolni a kiegyezési kérdés mélységeibe, szemeik előtt csak az tánczol, hogy a kvótát emelni kell. A másik része pedig öntudatlanul, a többiek által befolyásolva, vagy a pillanatnyi népszerűség kilátásaitól elvakítva hagyta ott a pártot.

De amikor így szemügyre vesszük a hűtlenkedőket, fordítsuk figyelmünket a nemzet felé. A nemzet nyugodtan halad a maga útján. Azt reméli, hogy a kiegyezés effektuálásával enyhülni fog az általános nehéz püszügyi válság. Ez a legfontosabb kérdés most és hogy ennek javítását nem a kilépőtől reméli a nemzet, azt biztossággal merjük állítani. De hogy számon fogja kérni azt, hogy a legnehezebb időben hagyta el a függetlenségi pártot, az — bizonyos.

U.

Politikai jegyzetek.

Székelyudvarhely, nov. 15.

A képviselőház érdemleges felszólalás nélkül elfogadta az összes alkotmánybiztosítékokra vonatkozó törvényjavaslatokat, amiket Andrássy Gyula gróf belügyminiszter a képviselőház mostani ózsi ülészakának a megnyitásokor beterjesztett. E javaslatok tudvalevőleg a közigazgatási bíróság hatáskörének kiterjesztéséről, a hatásköri bíróságról, az állami és törvényhatósági alkalmazottak nyugdíjviszonyosságának szabályozásáról és az 1891. évi XXXIII-ik törvény-cikk eltörléséről szólnak.

Ezek közül mindenesetre az első a legfontosabb, mert a törvényhatósági jogkört a kormány esetleges tulkapásaival szemben bírói védelem alá helyezi és ezzel a közigazgatás törvényes menetét hivatva van biztosítani. A javaslatok nem csorbitják a király jogait, sem pedig olyan alkotmánybiztosítékoknak nem nevezhetők, melyek a leplezetlen önkényuralmat végleg és mindenkorra lehetetlenné teszik. De ilyen alkotmánybiztosítékokat alkotni nem is lehetett. Az adott viszonyok között határozottan alkotmányunk erősítésére fognak szolgálni, s azért ezek megszavazása elé józan politikuskok nem volt szabad akadályokat gördíteni.

A javaslat a meg nem ajánlott ujonczok kiállítására vonatkozó kormányrendeletek tekintetében továbbra határozottan fönatja a törvényhatóság ellenállási jogát, továbbá megszünteti a főispánnak azt a jogát, hogy kivételes hatalmával a törvényhatóság tisztviselőit elmozdithassa és helyükbe másokat kinevezhessen. Végre a fölrési jog érvényben hagyása mellett eltörli azt a törvényszakaszt, mely szerint, ha a miniszter a végrehajtást követeli, vagy ha a törvényhatóságot hozott határozatainak foganatosításától másodizben is eltiltja, a kormányrendelet azonnal és föltétlenül végrehajtandó.

Ezentul tehát nem lesz azonnal és föltétlenül végrehajtandó kormányrendelet, s ezzel a kormány önkénye megszűnik a törvényhatóság fölött és helyébe a jog, a törvényszerinti felelősség lép a feyelmi hatóság előtt. (A főispán kivételes hatalma megmarad ugyan, de ez csakis a törvényhatósági tisztviselőkkel való közvetlen rendelkezésre és a felfüggesztésre és felelősségre vonásra terjed.)

Okvetlenül szükséges volt, hogy a törvényhatóságokat körülbástyázzuk. Nehéz időkben mindig ezek voltak alkotmányosságunk egyedüli védőbástyái!

*

Már megint tömérdek szóbeszéd esik arról a szörnyü válságról, melybe a pénz jutott világszerte. A piac megrendüléséről, értékek devalvációjáról, pánikszzerű izgalomról, értőztató pénzszükségről, ropant bonyadalmas emetközi zavarokról szólnak a hírek. Uramtia, ki mondhatja magáról azt, hogy tökéletesen érti, s világosan átlátja ezeket az állapotokat Különös dolog az, ami az egész világon végbemegy a pénz körül. Olyan titokzatos és olyan misztikus hatalom ez, amely már-már olyképpen működik, mint a rejtelmes természeti erők föld gyomrában. Senki nincs rá elkészülve, amikor egyszerre csak megrendül a föld, erős morajlás és dörgések közben. Recsegnek, ropognak a szilárdnak alkotott épületek, s a gyanutlan ember csak a lökéseket érzi és csak a bajt, a zavart

és a szerencsétlenséget látja, anélkül, hogy voltaképpen tudná honnan jön a csapás.

Hol van és hová lett az a pénz, ami volt, ami megvan és az energia fennmaradásának elvénél fogva valahol lennie kell? A nagy bankok a megmondhatók annak, amelyek gyűjtik a pénzt és fólhalmozzák a készletet, hogy a világcipaczió visszaforduló értékeket beválthassák. Ez okon természetesen a hitelügyek kielégítésére csak nagyon kevés pénz juthat: ez a közvetlen oka a pénzválságnak.

Ezt bizony mindenki megérzi: vállalkozó, kereskedő, de azért egészben és nagyjában a pénzválság nem tesz különös benyomást. Senki az életmódját meg nem változtatja. Ebben az országban a nagy ember szenved állandóan pillanatnyi pénzszűrésben, hogy kisebb-nagyobb pénzválság föl se tűnik. Az ember azért eljár kávéházba és valahogy ma is csak falhajtja azt a kölcsönt, mely az életnek nélkülözhetetlen eszköze ebben a zilált világban. És valahogy csak vagyunk, mert hiszen ugy még sohasem volt, hogy valahogy ne lettünk volna!

Magyarország vidéki városai roskadoznak a teherrel. S ha okát vizsgáljuk, nem magyarázhatjuk meg a szomorú jelenséget mással, mint hogy a modern állami élet a maga fokozódó terheinek nagyrészt a városok nyakába bántotta át; köteleességet rótt rájuk, de nem gondoskodott a köteleességek teljesíthetőségének eszközeiről. Pedig szép, meggyőző példák lebegtek volna előtte. A közép- és újkor magyar városi élet tanulságul szolgálhatna újabb korunknak is Falvakból, a hajdani lovagvárakból a nemzeti erő a városokban pontos össze. Okos kiváltságok és az emberi társulásban rejülő nagy erő hatalmas vidéki központokat teremtett, melyek székhelyei lettek az ipari tudásnak, műveltségnek, ezek által a jólétnek, gazdaságnak, mely a nemzeti Géniusznak fennmaradó szárnya.

De változtak az idők. Kezdték a vidéki városok elhanyagolását. Míg más nemzeteknél bizonyos tekintetben lépést tartott a vidéki emporiumok fejlődése az ország szívével, minálunk azt cselekedtük, amit a szenvedélyes játékos: egy blatra tettük fel mindenünket s ez a sokat ígérő blatt az ország fővárosa.

Gyönyörű, lélekemelő idea, hogy gazdag nemzetnek pompás fővárosa legyen, büszkesége, dicsekvése ez egy országnak, de nálunk fényes paszománt, ragyogó aranygomb csak kopott mentén. És bizony e drága aranygombhoz sehogyse illik az ország nyakában lógó koldustarisznya.

A főváros kultuszából elég volt. Ébredjenek a vidéki városok. Kérjenek, sürgessenek, sőt követeljenek. Egy mesterségesen emelt és jómódtól ledérásra hajló főváros elveszhet, de a nemzet nagysága, jövője az okos, czélszerű magyar politikával naggyá tett vidéki emporiumokban van...

A yorkshire sertés szerepe Udvarhelyvármegyében.

Hentesárugyár Székelyudvarhelyen.

Székelyudvarhely, nov. 16.

Midőn az Udvarhelyvármegyében működő tejszövetkezetek megerősödtek és a tejhulladékok (savó, iró, lefolyó tej) annyira meggyűltek, hogy azok felhasználása és kellő módon való értékesítése a tejszövetkezetnek már majdnem létkérdésévé vált, a miniszteri kirendeltség megkezdte az Angolországból származó yorkshire sertések kiosztását. Ezen sertésfajta természete az, hogy viszonyos, moslékos takarmányt kedvel, jó tartás mellett csodálatos gyorsan fejlődik, végtelenül szapora (egy ellésre 22-öt is haddzik), nagy teadtömegre fejlődik és azelőd természetű, étkező állat. Egyetlen hátránya az, hogy a legelőre járhat nem szeved, mert természete inkább a házi tartásra szoktatva.

A hideg iránt nem érzékeny. Itt mindenféle hírek terjedtek el róla, midőn az import és a kiosztás megkezdődött, de ezek csak kalandos mesék. Ha a hideg iránt oly érzékeny volna, akkor nem tarthatnák a longyelek Galiciában, a tótok észak-Magyarországban, a stájerok Ausztriában, sőt az

oroszok sem Szibériában. Pedig az orosz kormány által Szibériában létesített tejszövetkezetekhez százezreket viszik Posenből, Poroszországból és Angolországból a yorkshireket szintén a tej hulladékok értékesítésére.

Tény, hogy a yorkshire kevesebb, mint az acclimatizált magyar sertés, a mongollicza, de csak arra, hogy malacozási ideje alatt a kicsiny malacoknak kell meleg istálló (ezt pedig az idevaló sertés is megkívánja) és arra, hogy fekhelye legyen száraz és szárazval almosott. A meleg, száraz fekhelyre a yorkshire kevesebb még nyáron is, sárban, mocsokban megél ugyan, de nem jól fejlődik.

A miniszteri kirendeltség megbízottja, Dorner Béla királyi gazd intőző kiosztott itt a múlt és a folyó évben részben direkté Angolországból importált, részben Ugron Zoltán fiatalfi, részben Aubin Károly királyhalmi birtokostól vásárolt yorkshirekből eddig 350 darabot. A kiosztás nem ment könnyen. A nép ezen állatot egyáltalán nem ismerte, feltőle, főleg mert a „beutariás” visszarizottta, de az angol import állatai drágák is voltak.

Egy teljes évnek kellett lefolynia, hogy a yorkshire sertés ezen jó és kitűnő tulajdonságaival az összes sertésfajta közül kimagasló állat itt is, az itteni szűkös gazdasági viszonyok között becsülést szerezhesen.

Ma már mindazon községek, hová a yorkshire bejutott, (főleg azaz majdnem kizárólag tejszövetkezetek mellé) megkedvelték a fajtát, és hogy milyen szép anyag fejlődött azon állatokból a falusi kizgazdák kezében is, annak élénk tanubizonyága a Sepsiszentgyörgyi kiállítás, hol az udvarhelymegyei yorkshirek általános tetszést, sőt élénk föltűnést keltettek. Ezt legjobban illusztrálja azon körülmény is, hogy a malacokat kétszeres, háromszoros áron kapkodták el a háromszéki gazdák, sőt egy tenyészkent 280 koronáért vett meg egyik birtokos alku nélkül.

Ma már a kirendeltség büszkén mutathat rá ezen működésére és a tárgyilagos bírálónak is el kell ismernie azon tény, hogy a yorkshire betelepítésnek itt e megyében határozott szép sikerei vannak.

Ez a mai állapot.

Sajnos azonban, a jövő nem ily kecsegtető.

A legfőbb ok az, hogy a yorkshire tenyésztőknek ma még nincs megadva azon előny, hogy ők az általuk tenyésztett ivadékokat könnyen és jó áron értékesítsék. Érdekes és ezen sertésfajta jellemző állapot, hogy azon községekben, hol nagyobb számú yorkshire lennalmozott, a kösséy sertésállomány rövid idő alatt oly rohamosan megsaporodott, hogy az ivadékok a környéken és a meglévő piacokon alig tudják meg nyomott áron is elhelyezni. Más szóval sertésállományuk fejlődött, mely a helyi (vármegyei) keresletet túlszárnyalja. (Példa a kereszturi sertéscipaczió.) Alig volt ugyanis kocza, mely 10 darabon alul malacozott volna, de 13-16 darabot is tudok. Mert csak néhány yorkshire kocza kell egy faluban, hogy egyszerre 80-120 malaczuлдónek keljen gazdát keresni.

Más szóval arra akarok rámutatni, hogy a yorkshire sertések betelepítése csak az első lépés a gazdasági haladásban, követnie kell azt a második lépésnek is, a sertések értékesítési mikéntjének.

Meg vagyok győződve, hogy ha más vármegyében történnék ezen betelepítés és ezen finom husu, kitűnő sertésanyag oly nagy tömegben áll rendelkezésre mint itten, ugy rögtön akad élelmes vállalkozó, ki ezen kedvező előfeltételeket észreveszi, kibaszalja és egy husfeldolgozó telepet állít föl, mint azt tették Brassóban, Medgyesen, Szebenben a szászok.

Itt azonban vállalkozási kedv nincs, de mozhatható tőke sincs. Ezzel tehát számolnunk kell.

A vármegye sertésállományát a miniszteri kirendeltség sertésiosztási által lassankint átalakul, nemesedik és szaporodik. Az eladható sertésfőlöleg időnként oly nagy, hogy a kizgazdák állandó panaszra, hogy a „disenyónak nincs menedéke”. Nézetem szerint ezen kedvező előfeltételeket ki kell most használni és egy „Székely hentesárugyár és füstölde sőtékesítet” mielőbb nyílna kell itni, a gazdakörök, tejszövetkezetek és a vármegye ur társadalomának közreműködésével. A vállalat szakértők szerint jó és biztos üzlet. Ezen vállalattal a sertésanyag főlölege nem megy ki a megyéből, hanem itt lenne földolgozva mint finom hentesárú és a mi itt nem lenne elfogyasztva, az más piacokra kerülhetne és ömölne a pénz ebbe a szegény vármegyébe, hogy a fejlődő és javuló sertésállományunk adjon lendületet és a közéletünket tegye jobbá és kedvezőbbé. Eddig ily gyár nem volt létesíthető, mert a finom csemege

kolbászfélek, „parizer” stb., sonka (prágai módra), szárlami készíthetésére nem volt meg azon finom anyag, mely a yorkshire sertés finom szövetű izletes húsából nyerhető.

Ma már az anyag itt van, csak földolgozásra vár. A „vegyes főlvágot” ma már nemcsak nagyvárosok ur közönségénél, hanem a vidék intelligenciájánál is terjed. A drága megélhetési viszonyok, a cselédmizériák, igen sok helyen bevezették a hideg vacsorát, mely különböző pl. a német nagy városokban már évtizedes szokás.

Egy ilyen hentesárugyárnak, mely prágai sonkát, a szárlai hideg kolbászt, tormászavrelit, parizert, szárladét, császárhúst, hideg sertéskarajt, paprikás szárlonát stb. stb. készítené tejen bizált yorkshire sertések húsából, itt is volna olyan nagy fogyasztó közönsége, hogy kivételre alig jutna valami, ami pedig kivételre jutna, az csak dicsőséget szerezne a magyar iparnak, mely ma még oly tehetetlen, hogy prágai sonkát Csehországból hoz be évenként 15 millió korona értékben.

Tudomásunk szerint egy ilyen hentesárugyárnak föllállítását iránt a lépések már városunkban megtörténtek és így a székelység minden igaz tagját cselekedésre és az ügy támogatására kérjük föl, hogy az mielőbb létecsülhessen is.

HIREK.

Székelyudvarhely, nov. 17.

Tragédia.

Kaczagva kezdtek, bobón pajkosan,
Ugy látszott — kedvünk így örökre tart,
És mosolyogtak fölötte sokan,
Hogy vigáguinkban semmi sem zavart.

Az idő pergett lassan, csendesen,
Sok vigan töltött óra elsubant
S nem vettük észre én se' meg te sem,
Hogy szívünkben szerelem fogant.

H hogy vallomásom elrebegetem én,
Te szemleszítve végig hallgatad
És azt ausogtad: — „Elhagytott, szegény
A szünpálya, — nem lennek arad!”

Kaczagva kezdtek, bobón pajkosan!
De jó az isten, majd lenéz miránk
És mosolyog fölötte, mint sokan,
Hogy mi okozta büs tragédiánk?

Sipos Zoltán.

Egy hó közigazgatása.

Udvarhelyvármegye közig. bizottsága 13-ikán tartotta nov. havi gyűlését Ugron Ákos főispán elnöke mellett. Elnök azon bejelentését, miszerint Menyhart András nyug. ref. esperes, tekintettel arra, miszerint az imént lefolyt törv. biz. tagválasztás alkalmával nem választott meg, a közig. bizottságnál viselt tagságáról lemond, a gyűlés sajnálattal vette tudomásul.

Tárgyörözet rendén elsőnek Dr. Damokos Andor alispán terjesztette elő jelentését. Okt. hó folyamán az alispáni iktatóra érkezett 657 ügydaraból 518 intéztetett el. Megemlékezett Majláth gróf püspök látogatásáról, ki hivatalosan fogadtatott, majd a bizottsági tag választásról számolt be. Okt. hó folyamán 259 egy évre érvényes utlevelet adtak ki. A jelentés tudomásulvétele után válaszolt Ugron Zoltán biz. tagnak mult havi ülésen tett interpellációjára. A megjelölt vizsgálatból megállapítható, hogy mond, az, hogy a fiatalfi gyermek zsur ügyében, a tanító feljelentése alapján, a főszolgabíró a vizsgálatot keresztülvitte, amidőn kiderült az, hogy az iskolás-gyermekek egyik háznál kosaras táncmulatságot rendeztek, melyhez hazulról vittek enni-valót. A rendező 4 korona büntetésre lett elítélve engedély nélküli táncmulatságért. A másik ügyben a vizsgálat szintén megejtetett és a dahajkódó besorozott legények egyenként 5 napra átváltoztatható 85 korona büntetésben lettek elmarasztalva. Az alispán válaszában a bizottság tudomásul vette. — Barabás András Árvasszéki elnök jelentéséből kitűnt, hogy az Árvasszéki iktatójára 1369 ügydarab érkezett, melyből 1141-et elintézték. A kiskoruk száma 12239, a gondnokoltaké 159, az ügygondnokoltaké 742.

Lengyel József m. főorvos jelenté, hogy a közegészségügy kedvezőtlen volt, amennyiben 169 bevenyfertőző beteg volt a megye területén. A körházban 203 beteg részesült ápolásban, kik közül a hó végével 90 maradt vissza. Az ápolat betegak közül 13 tifuszos volt, kik közül meghalt 1, gyógyult 9.

Székelyudvarhely város területén jelenleg 3, Zetelakán 12 tifuzos beteg van.

Kaláschky Ernő kir. tanfelügyelő, ki az alkalmossal először vett részt a bizottság ülésén, kikérte annak támogatását, kijelentvén, hogy minden törekvéssel a vármegye tanügyi viszonyainak emelkedésére fogja irányítani. A főispán a bizottság támogatásáról biztosította a tanfelügyelőt. Ezután a tanfelügyelő jelentését terjesztette elő. A hivatali okt. 19-ikén vette át és ezen idő óta meglátogatta a helybéli rom. kath. elemi leány és fiú iskolát. Az előbbinél előkészítő osztályt talált, melynek létjogosultsága nincs, miért is intézkedett, hogy annak megszüntetésével az kisdödővává alakítsassék át. — **Stratzinger** Emil pü. igazgató jelentéséből kitűnt, hogy okt. 10-én felváltva egyenes adóban befolyt 114946 k., hadi-selvényességi díjban 2271 k., bélyegdíj és jogilletékben 17856 kor., fogyasztási és italdobban 71894 kor., dohányjüvedékben 44608 kor. — **Révffy** kir. ügyész jelenti, hogy a két j. b. és törvényszék fogházában 19 vizsg. és 114 elítélt fogoly volt tartatva.

Szobotka Rezső kir. főmérnök azon jelentését, mely szerint úgy az állami, mint a törvényhatósági utak megfelelő állapotban voltak, tudomásul vették. **Daniel** Lajos kifogásolja a Kormos-hidjának, valamint Vargyas község közötti utnak késedelmes építését. Ez utóbbinál szükségessnek tartja, hogy egy bizottság vizsgálja felül annak elhelyezését. Sajnálatos körülménynek tartja, hogy a kavicsszállítás nem székelyeknek adatott ki, mert ezek pontosan feleltek volna meg köteleességüknek. **Szobotka** főmérnök felszólalónak nyomban válaszolt. A Kormos-hid el nem készülése az oka a vasgerendák késedelmes szállításában rejlik, azonban remény van arra, hogy az illető gyár azokat egy pár nap alatt mégis szállítani fogja s így a hid még a fagy beállta előtt elkészül. A mi a Vargyas község közti utat illeti, annak tervét, úgy mond, szakemberek készítették, azok vizsgálták felül s ha most kellemetlenségek merültek fel, azokat az építkezéssel járó körülményeknek kéri betudni. Egyébiránt a helyszínen alkalom nyílik a községnek észrevételét megtenni az ut elhelyezését illetőleg. A mi pedig a kavicsszállítást illeti, az törvényszerűleg lett kiadva s annak záros határidő mellett való kiszállítása végett a szükséges lépéseket megtette. — **Zonda** József áll. állatorvos jelentéséből kitűnt, hogy az állategészségügy kedvező volt. Ezután **Daniel** Lajos közgazd. előadó terjesztette elő jelentését.

A korondi jegyző előterjesztésére megkeresi a bizottság a posta igazgatóságát Korond községben táviró és távbeszélő állomás, valamint célszerű postajáratnak beállítására végett. A postaigazgatóságnak azon átiratát, melyben tudatja, hogy a postai kézbesítők számának kellő azaportitása iránt intézkedett, tudomásul vették, egyben a főmérnök előterjesztésére ismételtelen felírnak a rendetlen vonatjáratok ügyében.

A keresk. miniszter azon leiratát, melyben **Szobotka** Rezső kir. főmérnök áthelyezéséről értesít, a bizottság sajnálattal vette tudomásul. **Szobotka** Rezső meghatva mondott köszönetet a bizottság támogatásáért. **Ugron** Ákos az elismerés legmelegebb hangján emlékezett meg **Szobotka** Rezső Udvarhelyvármegye ügyei körül szerzett érdemeiről, míg **Dankos** Andor alispán indítványára felírta a bizottság a miniszterhez az áthelyezés visszavonása végett.

A tanfelügyelőnek a Polg. leányiskola végleges elhelyezésére tett azon indítványát, hogy annak sürgős keresztülvitelét a minisztertől testületileg kéri, elfogadták. Végül egy pár adóügyi fellebbezést intéztek el, mely után a gyűlés véget ért.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület közgyűlése.

Nov. hó 9-ikén kezdődőleg folyt le Kolozsváron az erdélyi ref. egyházkerület közgyűlése. Ezek a gyűlések mindig különös fontossággal bírnak, mert vezetők a fogadandók az állami életben is vezető szerepet töltenek be a gyűlési megnyitókban is rendszeresen fontos nyilatkozatokat tesznek. Az idei közgyűlést **Dr. Bánffy** Dezső főgondnok nyitotta meg, a ki egyszerűen a magyarországi egyetemes ref. konventnek is elnöke. Megnyitójában jelezte az új egyházi törvények nagy fontosságát, melyek hivatva vannak erősíteni az egyházi életet és az autonómiát. Ebből a szempontból elítéli az egyház kebelében létrejött külső egyesületeket, mint a lelkész egyesületet, mert ez csak gyongyit az egyetemes egyház erejét. De megéri és igazolati is tulaj. azoknak létrejövését. A szept. 18-ikán megalakult országos lelkész egyesület, mely az 1848. évi XX. t. c. végrehajtását hangoztatta és a lelkési fizetések rendezését sürgette, azért jött létre, úgy mond, mert az or-

szágban bizonyos fokú reakciós irányzat tapasztalható, s mit bizonyít az új tanítói törvény és a pécsi kath. nagy gyűlés, mely szervezkedésre hívja fel az egyház tagjait. A ref. papok egyrésze erre adott válasza szervezkedésben. Bányly egyiket sem helyesli. Kimutatja, hogy a *felekezeti békek* csak a Deák Ferenc egyházpolitikájának a keresztülvitelével lehet megerősíteni. Egyforma mértékkel kell mérni a haza minden polgárának és akkor alakul ki az egységes Magyarország.

A nagy tetszéssel fogadott megnyitó után a gazdag tárgysorozatot tárgyalták le, három napon, a gyűlés. Az elfogadott javaslatok között van az egyházmegyei tanács és igazgató tanács jog és hatáskörének a szabályozása; a rendbűntetés behozatala a bányák és pontatlan tisztviselőkkel szemben. Most állapította meg a közgyűlés a ref. kollegium előljáróságának szervezetét. Ezután az előljáróság egyházmegyei papokból, egyházmegyei tanárokból és egyházmegyei világiakból áll. A tanárválasztásra néző kimondotta a közgyűlés, hogy a tanárokat, mint eddig, úgy ezután is a közgyűlés válassza, szemben az ig. tanács javaslatával, mely egy 25 tagú bizottságra akarta ruházni a tanár választást.

Vasárnap, szép ünnepély keretében, folyt le a papzsztelés, mely alkalommal 34 ifjú papot bocsátottak ki. Az ünnepélyen az alkalmi beszédet **Vajda** Ferenc udvarhelyi esperes mondotta. Beszédét a gyűlés minden tagja közzetszéssel fogadta. Igón szóp volt **Kenessey** főjegyző imádsága és **Bartók** püspök felszentelő beszéde is. A választások során töltötték be a székelyudvarhelyi ref. kollegiumnál a német-magyar tanszéket **Bakócsy** Károly személyében és a nagyenyedi kollegiumnál szintén ezen tanszéket ifj. dr. **Bartók** György személyében. A sepsiszentgyörgyi és zilahi kollegiumnál a választást elhalasztották.

Székelyudvarhelyi kollegiumnál az újonnan szervezett előljáróságba bevalasztották egyházi részről: **Vajda** Ferenc esperest, **Mengyhárt** András, **Biro** Áron, **Hegyi** Péter és **Lőrincz** Gyula lelkeseket; világi részről, a meglévő négy gondnok mellé: dr. **Ráczkó** Samut. A tanári kar maga választja meg tagjait.

Ezen kívül még számos, apró az egyház belételeire vonatkozó ügyet intéztek el. A gyűlés 11-én délután ért véget. (—)

Véglegesítés. A vall. és közokt. miniszter **Schiller** Irma helybéli áll. polg. leányiskolai igazgatónt, igazgatói minőségében véglegesítette.

Az erd. rom. kath. Státus zidei közgyűlésén, mely f. hó 14-én volt Kolozsvárt, városunkból, illetve megyénkbeli résztvevő: **Ugron** Ákos főispán, **Mikes** János gróf esperes, **Soó** Gáspár főgimn. igazgató, **Kovácsy** Albert dr. országgyűlési képviselő **Valentsik** Ferenc dr. ügyvéd, **Embery** Árpád főgimn. tanár és **Sebestyén** Mózes zetekai alesperes. A jelentések során szóba került került a helybéli kath. főgimnázium újraépítésének ügye is, melyre vonatkozólag az előadó azt jelentette, hogy a kormány a 300.000 koronás segélyt megígérte és felkérte az épület végleges tervét is.

Új közjegyző. A m. kir. igazságügyminiszter **Dr. Kozma** Endre brassói kir. közjegyző helyett **Székelykereszturra** kir. közjegyzővé nevezte ki. E kinevezést Székelykeresztur társadalma bizonyára örömmel fogadja, mivel **Kozma** Endrénél agilis embert nyert.

Unitárius szöszék. Az unitárius lelkész-kör kiadásában Székelyudvarhelyen megjelenő **Unitárius szöszék** II. kötetének 4. k. s. így ez évben az utolsó száma e héten jelent meg. A **Váry** Albert, **Deák** Miklós és **Balázs** András szerkesztésében megjelenő folyóirat jelen száma teljes egészében néhai **Mózes** András kolozsvári lelkész irodalmi hagyatékának van szentelve, melyeket dr. **Boros** György rendezett sajtó alá. A füzet a megboldogult jeles egyházi szónok műveiből tíz kiváló dolgozatot ad.

A postai kézbesítők azaportitása. A közgazgatási bizottság még aug. hóban tartott üléséből megkereste a posta- és táviró igazgatóságot a kézbesítők számának azaportitása és a postai csomagoknak házhoz való kézbesítése végett. A kgb. ezen irányu akciója, milyen hiányon volt hivatva segíteni, köztudomású. A postahivataltól távolabb lakók a reggel érkező postát 10, 11 ót 12 órakor veszik kézbe s így azt aznap megválaszolni nincs vagy alig van idő. E miserális állapoton kívánt segíteni a kgb. említett feiratával, melynek elintézését a héten tartott ülésében ismertette **Szobotka** főmérnök. A posta igazgatóság arról értesíti a bizottságot, hogy a postai kézbesítők számának azaportitása meg fog történi, azonban a csomagok kiszállítását a forgalom még nem indokolja. A bizottság a posta-igazgatóság válaszáuk első részét örömmel vette tudomásul, míg a második részének kedvező elintézéséért megköszöni megkeresés az igazgatóságot, egyszerűen kívánva azt is, miszerint a levélgyűjtő szekrenyeken a

kiszedés idejének pontos jelzését is elrendelje, mivel **Kossuth** és **Bethlen**-utcák mentén elhelyezett gyűjtőkől vonatindulások előtt egy felőrával amugyi kiszorítja a leveleket, amiről a közönség azonban nem tud. A bizottság egyben felírta a reggeli vonatunkhoz csatlakozó és a postát hozó 506. számú személyvonat rendetlen járata ellen is, ismételve kérve annak rendezését.

Nyilvános elszámolás és köszönet. A következő nyilvános nyugtáztára kértük fel a helybéli jótékony Nőegyesület által kibocsátott gyűjtő-íven, a helybéli szegény és árva tanuló-gyermekek téli ruházzal való ellátására a következők adakoztak: **Dr. Damokos** Andorné, **Homolay** Lajosné, **Óz** Szabady Ferencné, **Bodolla** Gáborné, **Óz** Gál Jánosné, **Kovácsy** Jenőné, **Biro** Sándorné, **Heitz** Vilmosné, **Demeter** Dénesné, **Urbányi** Istvánné, **Imreh** Domokosné, **Görgényi** Károlyné, **Vajda** Lajosné, **Köszler** Károlyné, **Vári** Albertné, **Óz** Török Pálné, **Óz** Soó Rezsőné, **Kovácsy** Albertné, **Vajda** Ferencné, **Becsek** Aladárné, **László** Domokosné, **Dörner** Béláné, **Ugron** Lázárné, **Göllner** Béláné, **Zonda** Józsefné, **Mátéffy** Domokosné, **Dobó** Zoltanné, **Zöld** Jánosné, **Barcsy** Károlyné, **Id. Szakács** Károlyné, **Mezei** Nelli, **Stratzinger** Emilné, **Fröhlich** Ottóné, **Sükösd** Miklósné, **Pál** Ernőné, **Hinléderne**, **Dorosné**, **Kévity** Zoltánné, **Sterba** Odónné 2—2 koronát, **Gottthárd** Jánosné, **Dénes** S. né, **Farkas** Sámuelné, **Szabó** Károlyné, **Teichner** J. né, **Egyed** B. né, **Finkér** Lászlóné, **Óz** Kovácsné, **Bod** Károlyné, **Martinovics** Szilárdné, **Németné**, **Óz** Becsek Danielné, **Sándor** Mózesné, **Nagy** Kálmanné, **Csehélyné**, **Noz** Gusztávné, **Szabó** Andrásné, **Kovács** Gézánné, **Illyés** Miklós, **Dőzsáné**, **Márk** A. né, **Óz** Bodrogi Sándorné, **D.ák** Lajosné, **Betegh** Pálné, **Illyés** Vilma, **Óz** Szakács Mózesné, **Gáspár** Balászné, **Novák** Gy., **Siegmond** W., **Óz** Szarka Árpádné, **Flórián** Kristófné, **Csató** és **Kun**, **Meisner** Vilmos, **Papp** Z. E., **J. M.**, **N. N.**, **Paál** Sándorné, **Molnár** Károlyné, **Graff** us **Rozsa**, **Haab** Martonné, **Hirach**, **Szarkáné**, **Barabásné**, **Dollayné**, **Barnyainé**, **Gyarmathy** Ákosné 1—1 k., **Fás** Gyula 5 k., **Szobotka** Rezsőné 4 k., **Dr. Nagy** Samu 5 k., **Szöllösi** Sámuel 3 k., **Karda** Dénes 50 fill., **Biró** Istvánné 50 fill., **Kobori** Ferencné 40 fill., **Szenkovics** János 40 fill., **Eroszt** Györgyné 60 fill., **Tamás** Balázs 60 fill., **N. N.** 40 fill., **Szabó** Árpádné, **Barabás** Jenőné, **Pap** Andrásné (ruha), **Félegyházi** Antal, **Fábián** Józsefné, **Dr. Szöllösi** Odón 2—2 korona, **Maráth** Józsefné 1 kor. Összesen 155 K 40 fillér. Ruha felét adtak: **Dr. Damokos** Andorné 3 drb., **Voth** Gerőné, **Amberboyné**, **Tassaly** Lajosné, **Székely** Dénese, **Ferenczi** Ferencné, **Linyi** Imréné, **Hlatky** Miklósné, **Fernengol** Gyuláné, **Vajda** Lajosné, **János** Gyuláné, **Biró** Istvánné, **Góncsi** Lujosné, **Dr. Soly** mossy Lajosné, **Nagy** Irma, **Steinburg** Ottóné, **Perseian** Jánosné, **Tamás** Albertné, **Szabó** Nándorné, **Mávi** viánszky Ferencné, **Dr. Kassayné**, **Óz** Pálffy Ferencné, **Dr. Valentsik** Ferencné, **Schuller** Jánosné, **Dr. Leongyel** Józsefné, **Óz** Pálffy Károlyné, **Gyertyá** nyű G., **Kouczné**, **Gáspár** Ferencné, **Soó** Gáspárné, **Szabó** Antalné, **Csanády** Zalané, **Embery** Árpádné, **Riemerné**, **Gyarmathy** Ferencné, **Pálffy** Aladárné, **Óz** Kabosné, **Óz** Ripolti Domokosné, **Demény** Ferencné, **Kassay** Józsefné, **Ugron** Istvánné, **Vass** Lajosné 44 drb (42 helyről). A jöszívű adakozók fogadják egy a Nőegyesület. mint a szegény és árva tanuló gyermekek hálás köszönetét. Einökség.

Új gazdasági tudósító. A földmívelésügyi miniszter Udvarhelyvármegye udvarhelyi járására **Balássy** Dénes felsőboldogfalvi lakost a gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

Nőegyleti tea- és fillérestély. A Jótékony nőegylet választmányja f. hó 9-ikén **Dr. Damokos** Andorné elnökle mellett tartott ülésében határozott a tea- és fillérestélyek tekintetében. Elhatározta ugyanis a választmány, hogy szokásos teastélyét ez évben is megtartja s annak idejéül decz. 7-ikét, szombatot tűzte ki. Egyben intézkedett, hogy e célra a szokásos gyűlések megindíttassanak. A múlt évben szünetelt fillérestélyek ez évben megtartatnak és pedigen a Budapest-szálló kistermében. A folyó évben december 11- és 18-ikán lesz fillérestély. Végül intézkedett a választmány a székelykeresztúri Nőegyletnek tocsapi napon tartott jubiláris gyűlésén való képviseltetéséről is.

Jutalomjátékok. A szini szezon vége felé közeledünk a jutalomjátékok nagybetűre érkezünk. E héten már két jutalomjátékot adnak színészeink. 21-én, csütörtökön a színházi közönség kedvence **Halasy** Mariska, az a rokonszenves, nagy koncepczió fiatal színésznő tartja jutalomjátékát, amidőn **Karczag** Vilmos hírneves színműve, a **Lemondás** kerül színpadra. Felhívjuk ez este a közönség figyelmét. — Szombaton **Rónai** Imre és **Somogyi** Károly tartják jutalomjátékokat, amidőn **Bercer** Zs. fogják adni, melynek keretében kabarret-estélyt is beillesztenek a jutalmazandók. Ugy **Rónai**, mint **Somogyi** estéről-estére kedves játékokkal sok derűtséget szereznek a közönségnek, mely irányukban érzett szimpátiájának bizonyára tömeges megjelenésével fog bizonyítottan szolgálatni.

Halálozás. Scholler Henrik magánzó, életének 68 ik évében 1 hó 14-én elhunyt. A megboldogultat tegnap délután helyezték örök nyugalomra a helyi róm. katb. temetőbe. Halálát Scholler Gusztáv, Gyula, Rezső és Ilonka gyermekei, valamint számos rokon gyászolja.

Adomány a Tanszermuzeumnak. Felkértünk a következő sok közlése: Az udvarhelyvármegyei tanító-egylet népiszkolai tanszermuzeuma részére József Mihály, ravai unit elemi iskolai tanító 48 kötet többnyire XVIII ik századbéli magyar tankönyvet és tudományos munkát (kettő kéziratban, 1772-ből és 1896-ból), 14 drb XVII ik századbéli, 15 drb XVIII ik századbéli, 6 drb XIX ik századbéli latin és magyar szövegű s Udvarhelyvármegyére vonatkozó eredeti okiratot, 32 drb különböző korbeli érmet (közöttük római pénz és II. Rákóczi-féle Libertás), továbbá egy régi kovás karabélyt és a hozzávaló puskaportómót, egy kurucz korbeli bronzcsákányt, egy régi sarkantyut, egy régi tinta és porzótartót, egy fakövületet, egy elmeszesedett ceontot, egy régi kézimalmokövet és 5 drb állítólag (Bárá Orbán Balázs szerint) kőkorszakbeli kőeket adományozott. Fogadják az adakozó ezen adományáért a Tanszermuzeum nevében köszönetemet. Chalupka Rezső, osztályelnök.

Panaszkönyv. A következő levelet vettük: Tek szerkesztő ur! A villamos vezeték oszlopait egy pár hónappal ezelőtt városzerte beállították, amikor az oszlopokak ásott gödör földjét egyszerűen az oszlop tövére hagyták, azzal a számítással, hogy megvárják, amíg a föld teljesen megrokkán, amidőn a kövezetet is le lehet rakni. A föld, mivel már jó egy pár hónappal egy rakáson van, alaposan meg is rokkant, nyomában azonban még sem következett el a fölösleges föld elhordása és a kövezet viaszarakása. Ennek következtében a város tatárjárás nyomaihoz hasonlít, amennyiben a pár száz oszlopnak ásott gödör földje szanaszét hever az utcákon. Kérem az illetékes tényezőket, hogy a föld elhordatása, a kövezet lerakása felől gyorsan intézkedni sziveskedjenek, hogy az őszi esőzés ne találja így az utcákat, mivel helyenként, különösen a mellékutcákban, hol az éppen a gyalogjárás esik, leküzdhetetlen forgalomzavarokat fog előidézni. Tisztelettel stb.

A székelyek kedves naptára. A Székelyegyesületi képes naptár és évkönyv az 1908-ik székelyre, a szokott gazdag tartalommal jelent meg Benedek Elek szerkesztésében. Rákóczi és bujdosó társainak hazaszállítással több érdekes cikk és vers foglalkozik, számos kép kíséretében. A székelyeket különösen fogja érdekelni Rákóczi és Mikos Kelemen megható viszonyának ismertetése. A naptár egyéb közleményei: Andrassy Gyula szobra (képpel), Hegedűs Sándor (arczképpel), Gábor Áron levele, Molnár Dani a székely szobrász (képpel), Erzsébet-emlék Halmágyon (képpel), A székely legelők (képpel), Kóós Mihálytól: Két jubiláló székely tanító: Tarcsafalvi Albert és Csutak Lajos életrajza (arczképpel). Etbeszéléseket, verseket írtak a naptárba: Benedek Elek, Horváth Janka, Réthi Lajos, Szabolcska Mihály, Tarcsafalvi Albert, Füleli Szentó Lajos. Külön említést érdemel a hasznos tudnivalók gazdag tárháza, melyből sokat okulhatnak a székely gazdák és gazdaszónyok. Az egyesület hivatalos közleményei s a gondosan szerkesztett székely név és címár zájra be a rendkívül érdekes közlemények sorát. A székelyegyesületi naptár és évkönyv kapható a Frankliu társulatnál, (Budapest, Egyetem-u. 4.) s minden székelyföldi könyvesboltban és vásáron. Ára: 60 fillér.

Hentesárugyár Székelyudvarhelyen. Lapunk jelen számában „A yorkshire uertés szerepe Udvarhelyvármegyében” címmel egy fölötté fontos közleményt hozunk. Nem kisebb dologról van szó, mint egy hentesárugyárnak Székelyudvarhelyen való létesítéséről. Hogy e városnak nincsen egy, csak hidedg ételeket áruló bodegája, az régen érzett hiány, melyen a hentesárugyár létesítésével segíteni volna. A közlemény ugyan a gyárat társadalmi uton óhajtja létesíteni, mit a magunk részéről csak abban az esetben helyeselhetünk, ha arra mérsáros mestereink nem vállalkoznának, amit kizártunk tartuuk akkor, amidőn annak jövedelmezősége kézenfekvő.

A szent Ferenczrendiek vezetése alatt álló róm. katb. elemi fia iskola Szent Imre és Szent Erzsébet tiszteletere folyó hó 18-án (hétfőn) délelőtti jubiláris ünnepélyt rendez, melyre a szülöket és az iskola iránt érdeklődőket ezuton hívja meg az igazgatóság. Músor: Reggel 8 órakor a szent Ferenczrendiek templomában ünnepélyes szent mise, mely után az iskolában: 1. Üdvözlő dal szent Erzsébethez, két hangon éneklük a tanulók. 2. Riadó, Hortobágyi Józseftől, szavalja Jakabos Endre, IV. oszt. tan. 3. Diadal, éneklük két hangon a tanulók. 4. Szent Erzsébet beteg, Bán Aladártól, szavalja Virág Bálint IV. oszt. tanuló. 5. Ünnepi beszédet tart P. Máthé Özséb szent Ferenczrendi áldozár tanító. 6. Tündöklő csillag, éneklük a tanulók. 7. Szeretet bízalma, Szepessy Lászlótól, szavalja Tassay Lajos II. oszt. tanuló. 8. Üdvözlő szent Imréhez, éneklük a tanulók. 9. A Szentek unokáihoz, Mindeszenty Gedeontól, szavalja Benedek József V. oszt. tanuló. 10. Dalra fel! éneklük a tanulók.

x **Fajtisza** minőségű meszes talajra is legjobban használható csemege és borsfajú szőlőoltványokat legelősszárban szállít a legjobb hírnévnek örvendő Vállalati szőlőtelep Billéden, Torontálmege, melynek Jaji és Árgyegyzke kívánatra ingyen és bérmentve megküldetik.

Színházi hét.

Színészeink a harmadik hetet 6 ikán a *Fátum* színművel kezdték meg. A hamiskártyás történetet már többen többféleképpen feldolgozták, azonban olyan jó szemmel, biztos kézzel és becsülettel lélekel, mint ahogyan Zsáros István a Fátumban azt megrajzolta, senki sem s noha boszintó körülményekkel hat az idegekre, éppen azt bizonyítja, hogy alakjai husból és vérből valók, az élet a maga kiszámíthatatlan fordulataival, igazságtalanságával van a színpadra vite. Vajka huszárifőhadnagyot Fodor Oszkár játszotta élelletjes, bravuros alakítással. Fodor játéka szingazdag, drámai volt; a bensőségteljes részeket, mint a párbaj előestéjének atyjával és kedvesével való jelenést mely érzéssel domborította ki, szenvedése, önfeláldozása a valóság volt. *Peterdy* a tábornokot játszotta. Művészi ösztöne, melyet nemes izlés és intellektus kormányoz, szépen tudta az apa lelkének csendes tragédiáját megérzékíteni. *Halassy* Mariska maga volt az éb alak, a szerető, a szenvedő Elza *Halassy* Béia az apa, *Halassy* Vanda az özvegy, *Rónai*, *Acs*, *Baranyai*, *Somogyi* egész buzgalommal szolgálták kisebb szerepükben az ügyet. *Sipos* mint Gozdanovits és *Erdélyi* Irma, mint Kovacs Margit váltak ki. A közönség, mely színiültig megtöltötte a színházat, lelkesen fogadta a darabot és minden felvonás végén huzszosan tapsolta a szereplőket.

Vasárnap délután a *Pén bakancsos*, este Szigeti József *Nemánczicipáció* cz. vigjátéka volt műsorou. *Acs* József a nyug. tábornokot gondos alakításban mutatta be. *Balla* Mariska elevenéget hozott a színpadra s temperamentumos játékkal, szép ének-számaival tenger tapsott aratot. Hangja tisztán csengett, megjelenésében pedig sok grációzitás volt, melylyel estéről-estére színházba csalogatja a közönséget. Igen jó partnere volt *Sipos* (Árpád). *Halassy* né mint Fruzia huszárifőhadnagyot a színpadra, melyre szükség is volt, hogy a darabból kiáradó levendula illat élénküljön. — Hétfőn, zona előadásban Berstein jeles színművét, *A tolvajt* álták. Voysin Marie-Louise-t *Halassy* Mariska játszotta teljes művészi sikerrel; ezt a nehéz, fáradságos szerepet minden egyes részletében igazi művészi ambícióval és kiváló izléssel adta. Ugyancsak fényes sikerrel, drámai erővel játszott *Halassy* Vanda (Lagardes Izabella). *Fodor* Oszkár (Voysin), *Peterdy* (Lagardes), *Sipos* (Fernande) és *Rónai* teljes dicséret illti.

Kedden az *Aranyvirág* ment, lanya érdeklődés mellett. A címzerepet *Balla* játszotta. A megtestesült kedvesség és grácia volt; foriturái, szakkatái a gondos csiszolás kedvező eredményét mutatták. *Ferenzy*, mint Beppo, szép terjedelmi baritonjával ismételt tapsot aratot. *Somogyi* Károly (Gould Harry) és *Piródi* Ilona (Mis Ellen) sikerült tánczokkal értek sikert el. Az eusemblo teljesen jó volt. — Szerdán, 13-ikán Sudorwano „*Pillangócsata*” cz. új társadalmi darabját ádták, mely mű gyengébb ugyan a szerző nagyobb alkotásaiál (Becület, Otthon, Rejtett boldogság), de a melyben szintén megvannak irói tehetségének összes előnyei, (kitűnő megfigyelés, az életből elcsétt alakok, hü korrajz), valamint összes fogyatozósnai (élére állított helyzetek, tulerős színek, külső hatást hajbászó drámai effektusok.) A mű tartalma azon épül föl, hogy egy magasabb igényekhez hozzászokott özvegy asszony 3 leányával minden áron a felszínre akar maradni a külső látszat keltésének megváltása mellett. Az előadás sikerült. Az öreg Winkelmaon ábrázolásában *Peterdy* valóságos remekelt; minden ízében számitó, csupán az anyagokért érdeklődő, megcsontocdott spekuláns üzlet-ember volt. Rendkívül bájos és kedves, csupa bensőség és szeretetreméltóság volt *Halassy* Mariska, mint a legifjabb leány; naivitásában ellelálhatatlanab baktst alig lehet képzelni; a könnyűvérű s kaczer fiatal özvegy asszonyt *Halassy* Vanda alakította ügyes és temperamentumos játékkal; a „géno” nélküli, magát minden sértésen tullevő vigézet *Sipos* játszotta kellő közvetlenséggel, anélkül hogy tulerőszen rakta volna fel a színeket; *Acs* jól fogta fel az előfogyott, de nemeslelkű fiatal Winkelmann szerepét; *Borcsainé* elég jó volt mint mama.

Csütörtökön, Molnár Fereucz vigjátéka *Az ördög* ment. A mit meg lehet fogni és el lehet beszélni a darabból, az nem több, mint a következő: János divatos festő, Jolán gazdag asszony. Mikor még mindketten szegények voltak, szerették s egyszer meg is csókolták egymást. Tovább nem mentek. János jóbarátja a Jolán férjének. Hat évi platói szerelem után Jolán először elmegy a János műtermébe, hogy férje kívánságára lefestesse magát. Itt toppan közéjük az ördög. Hirtelen, látatlanul jelenik meg s aztán köztük marad három felvonáson át, mint a csábítás *szimbolikus* alakja. Gyönyörre és önzésre tanítja az embereket, bonyodalmakat csinál s végül a szerelmeseiket egyesíti. Az alakok s az egész darab iránt is az érdeklődést nem maga a celekmény (udja fenntartani, hanem a szerző előadási módja. A két szerelme közé a színpadra hoz a szerző egy Czinka (*Erdélyi* Irma) nevű modelt s aztán egy Elza (*Halassy* Ma-

riska) nevű leányt, kik szintén szeretik a festőt. Az ördög kormányozza az összes alakokat s így Jolán végre is megcsalja a férjét. A darabot a közönség igen jól fogadta. A címzerepet *Fodor* Oszkár pompásan játszotta. Ezen szerepe után nincs okunk abban kételkedni, hogy ő a működéséhez kötött várakozásnak megfelel. Játéka határozottan művészi niveauon állott és sokoldalúságának fényes tanubizonyoságát adta. Alkalmunk van Hegedűs és az ő ördöge közt párhuzamot vonhatni s állíthatjuk, hogy a Hegedűs ördöge noha fogalomra is vált, azért a Fodor ördöge megállja helyét. Az ördögöt bihatódó, elfogadhatóvá s így emberré tette. Játéka fölötté állt az egész környezetnek, biztonságát játszott szerepével, nézővel, partnerevel. *Halassy* Vanda igen jó Jolán volt s effektáltságát leszámitva, játéka kifogástalan volt. *Halassy* Mariska Elzát játszotta s amennyire módjában volt, egyénivé tette erős intelligenciájával és szabatos beszédjével s szintelen alakot. *Acs* József a festő passzív szerepében harcolta fátadra magát. A model epizódját *Erdélyi* Irma játszotta, míg *Sipos* a férj szerepében jó volt. A közönség igen jól mulatott s a főbb szereplőket ismételtlen ki-tapsolta.

Pénteken zónaelőadásban János vités ment *Balla* Mariskával a címzerepben, míg tegnap este *A böregér* operettet ádták. Ma, vasárnap este *A sárnya csikó* megy.

KÖZGAZDASÁG.

Udvarhelymegye okt. hóban. Udvarhelyvármegye október havi közgazdasági állapotáról *Daniel* Lajos közgazd. előadó, a közg. bizottságnak 13-ikán tartott ülésében a következőkben számolt be: Az időjárás október havában rendkívül enyhe és száraz volt. A kukorica törés befejeztetett, a termés eredménye közepen felüli. A burgonya szedése befejeztetett, termés eredménye ugy a minőség, mint a mennyiség tekintetében kitűnő. Takarmány és czukor-répa kisedése befejeztetett, termés eredménye igen jó. Az őszgabona cséplés befejeztetett, termés eredménye buza és rozsnál átlag közepen alóli 5 mm-ra tehető. Árpa és zab jó hozamot adtak, előbbi 6 mm-án felül, utóbbi 6 $\frac{1}{2}$ mm átlagot adott. A maglóhere cséplés befejeztetett és átlag 100 koronán felüli tiszta hasznót adott holdanként, de néhol majd 200 korona is volt a bevétel, termelését különösen megyénk bűvösebb helyein ismételtlen ajánlom. Szőlő megyénkben kevés termeltetik, de az idén a minőség kitűnő volt. Kómló közepes termést adott, ára 100—120 K volt métermézeánkéut. Az őszgabonára nézve a meleg, száraz idő kedvezőtlen volt, az elvetett terület csak kevés része kelt ki, de aránlyag még sok a vetetlen terület, ugy hogy aggodalommal vagyunk s tartanunk lehet jövőben még az ideinél is gyengébb termést kapunk. A legelők, természetes és mesterséges kaszálók megsültek s igen kevés tápot nyújtanak a marhaállománynak s a takarmány felék árai igen magasak. A bank és takarékpénztárak kamatlábának emelése is igen súlyos új terhet ró a gazda közönségre. A marha árak hanyatlanak, sajnos a mérsárosok ezzel arányban nem szállítják le a hus árát, míg tavaszra a husáraknak itten helyben emelkedése várható — tekintettel a magas takarmány árakra.

Kiadja: Becsek D. Fia. könyvnyomdája.

TÁVIRATOK.

Budapest, november 16.
Országgyűlés.

Képviselőházban Návay Lajos elnököl. Autonóm vámtarifa javaslat czime feletti névszerinti szavazás, mely szerint javaslat eredeti címét 120 szavazattal elfogadták. Supiló Fereucz szóal fel. Bár első mondatok után elnök közjogellenes kifejezésért rendreutasítja. (Ki kell dobni! kiáltások) Supiló néhány szót mond, mire az elnök megvonja a szót.

Azután elnök jelenti, hogy több szónok nem lévén, jelenti husz horvát képviselő az első szakaszhoz névszerinti szavazást kér. (Nagy zaj baloldalon: banditák! kiáltások hallatszanak a horvátok felé.) Bitner Zsigmond a horvátokhoz siet és öklét rázza. Elnök elrendeli a névszerinti szavazást, melynél a Ház nagy többséggel az eredeti szakaszt fogadta el.

Eközben Szilassy Zoltán és Sándor Pál képviselők élesen össze szólalkoztak. Szilassy azzal gyanusította Sándort, hogy horvátokat bujtogatja, mire Sándor így felelt:

— Ez éppen olyan aljas gyanusítás, mint milyen pimasz fráter te vagy. Szilassy báró Rudnyánszky és Moskovics képviselőkkel provokáltatta Sándor Pált, ki Bánffy Dezső és Daniel László képviselőket nevezte meg segédei gyanánt.

